

روز به روز رقابت کشورهای در تجارت و ترانزیت نفسگیر می‌شود و در این میان کارشناسان اعتقاد دارند که مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به دلیل قوانین ویژه و سهل، یکی از ابزارهای مهم کشورها برای جذب سرمایه و افزایش سهم در تجارت است. بر همین اساس تمام کشورها، تسهیلات خاص و ویژه‌ای برای سرمایه‌گذاری در این مناطق آزاد به تصویب رسانده‌اند. این درحالی است که در ایران، ضمن اینکه تسهیلات و معافیت‌های فعلی در مقایسه با سایر کشورها کمتر است، در برخی از مواقع قانونگذار برای کاهش یا حذف برخی از این معافیت‌ها گام برداشته است. موضوعی که حسین گروسی معاون امور حقوقی و مجلس دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گفت‌وگو با «ایران» در این باره اظهار نگرانی می‌کند. به گفته وی در صورتی که مشوق‌ها و تسهیلات در این مناطق افزایش یابد با توجه به موقعیت خاص ایران می‌توانیم در رقابت با کشورهای همسایه پیش بیفتیم.

کشورهای همسایه به‌عنوان رقبای ایران در بخش مناطق آزاد چه اقداماتی انجام داده‌اند؟

اغلب کشورهای به‌دلیل مزایای بی‌شمار مناطق آزاد، اقدام به تأسیس و راه‌اندازی این دست از مناطق کرده‌اند به طوری که هم اکنون در جهان، مناطق آزاد متعددی ایجاد شده است تعداد کل این مناطق در دنیا به بیش از ۵ هزار و ۴۰۰ مورد می‌رسد که ۲ هزار و ۵۰۰ مورد آن متعلق به کشور چین است. کشورهای همسایه ایران به‌عنوان رقبای اقتصادی کشورمان نیز در زمینه ایجاد مناطق آزاد تجاری و اقتصادی گام‌های بلندی برداشته‌اند. برای مثال ترکیه ۲۲ منطقه و امارات ۳۴ منطقه آزاد فعال دارند.

در ایران در مجموع ۱۵ منطقه آزاد فعال و مصوب و ۷۹ منطقه ویژه اقتصادی وجود دارد و مناطق دیگری مانند سرخس، دوغانرون و مازندران هم احتمال دارد که به جمع مناطق آزاد کشور افزوده شود.

کشورهای همسایه چه دستاوردهایی از طریق این مناطق داشته‌اند؟

کشورهایی که اهتمام بیشتری برای توسعه مناطق آزاد خود داشته‌اند، منافع بیشتری هم کسب کرده‌اند. برای مثال مناطق آزاد در امارات منفعت اقتصادی زیادی برای این کشور داشته است به طوری که برخلاف ایران که کالاهای تجاری یک بار تخلیه می‌شود در بنادر این کشور به دلیل انجام صادرات مجدد، دو بار تخلیه می‌شود.

بر همین اساس، از ۲۷۰ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی امارات ۱۵ درصد به کالاهای وارداتی ایران مربوط می‌شود که از بندرهای امارات به مقصد ایران صادرات مجدد می‌شود.

مزیت ایجاد مناطق آزاد برای کشور چیست؟

مزایایی که این مناطق برای اقتصاد کشور دارند به دلیل موقعیت جغرافیایی ایران اهمیت بیشتری دارد. ایران با ۱۵ کشور مرز مشترک زمینی و آبی دارد و از نظر ژئواستراتژیک در چهارراه جهان قرار گرفته است. بر همین اساس مناطق آزاد در کشور ما می‌تواند مزیت‌های بیشتری نسبت به سایر کشورها داشته باشد. با رویکردی که دولت سیزدهم دارد و

معاون امور حقوقی و مجلس دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گفت‌وگو با «ایران»:

کاهش مشوق‌ها به نفع رقبای ایران است

قرارنداشت. موضوعی که برای الحاق آنها به منطقه آزاد چابهار حدود ۲۰ سال تلاش شد. این درحالی است که از طریق کریدور ترانزیتی شمال به جنوب چابهار به منطقه آزاد ارس و ماکو و همچنین مرز اینچه برون وصل می‌شود که به معنای اتصال ایران به کشورهای آسیای میانه است.

بنابراین باید سرعت تکمیل زیرساخت‌های ارتباطی برای مناطق آزاد انجام شود. در صورتی که کریدور جنوب به شمال و غرب به شرق با توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز از جمله راه‌آهن تکمیل شود، می‌توان دو برابر نفت از طریق ترانزیت و صادرات مجدد برای کشور درآمدزایی داشت.

به نظر شما تسهیلات و مشوق‌هایی که برای مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در نظر گرفته شده کفایت می‌کند؟

اگر تسهیلات و مشوق‌های بیشتری

به دنبال جهش اقتصادی است، مناطق آزاد می‌تواند نقش مهمی در تحقق این رویکرد داشته باشد. برای مثال در چین منطقه آزاد «شنون» و در امارات بندر «جبل علی» پیشران اقتصاد این کشورها شده‌اند. برای اقتصاد ایران نیز مناطق آزاد هم در بحث دریا محور و هم اقتصاد مقاومتی زمینه تحقق اهداف پیش‌بینی شده در این قوانین را فراهم کند.

مناطق آزاد در ایران منتقدان زیادی داشته است، برای بهره‌برداری از مزیت‌های این مناطق چه کارهایی باید انجام شود؟

برای استفاده حداکثری از ظرفیت‌های مناطق آزاد در ابتدا می‌بایست نقایصی را که در این مناطق وجود دارد برطرف کنیم. در همین زمینه برای مثال در منطقه آزاد چابهار به‌عنوان یکی از مناطق مهم کشور، دو بندر شهید کلانتری و بهشتی تا دو سال پیش در محدوده منطقه آزاد چابهار